

Lilla Edets kommun
kommunen@lillaedet.se

Avgränsningssamråd tillhörande förslag till detaljplan för kanalområdet och Ströms slottspark i Lilla Edets kommun, Västra Götalands län

Handlingar daterade 2024-09-02 för avgränsningssamråd 6 kap. 9 §
miljöbalken

Beskrivning av ärendet

Kommunen har bedömt att genomförandet av planen kan antas
medföra betydande miljöpåverkan och att en strategisk
miljöbedömning behöver göras. Inom den processen ska ett
avgränsningssamråd hållas med Länsstyrelsen om
miljökonsekvensbeskrivningens (MKB) omfattning och
detaljeringsgrad.

Kommunen har begärt ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen
om föreslagen detaljplan för kanalområdet och Ströms slottspark i
Lilla Edets kommun, Västra Götalands län.

Detaljplanens syfte

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra för en ny
slussanläggning och att flytta befintlig farled västerut.

Tidigare genomförda utredningar visar att det finns en tydlig till
påtaglig sannolikhet för skred inom stora delar av planområdet.
Planförslaget ska ge stöd till genomförande av stabilitetshöjande
åtgärder och skredsäkringsåtgärder.

Planförslaget ska säkra allmänhetens passage över älven via
slussportarna och säkra allmänhetens tillgänglighet till Göta älv
genom gångstråk ut med älven.

Planen syftar även till att säkra allmänhetens tillgång till Ströms
slottspark och ge möjlighet till en utveckling av parken genom att
planlägga parken som allmän plats. Planförslaget ska även skydda
och bevara kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö, samt skydda
och bevara enstaka kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Kommunens bedömning

Kommunen bedömer att betydande miljöpåverkan föreligger. Bedömningen grundar sig på att genomförande av planen medför risker för geoteknisk stabilitet, arbete i förorenade områden samt påverkan på natur- och kulturmiljövärden. Det behöver även utredas om planläggning av vattenområden är förenligt med miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster. Planen har därmed betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen och kan medföra omfattande miljöeffekter samt risker för människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om att genomförandet av förslaget kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen anser att risk för betydande miljöpåverkan föreligger på grund av följande:

- 5§ punkt 7 MBF (2017:966) *Riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,*
- 5§ punkt 8 MBF (2017:966) *Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen*

Länsstyrelsen rekommenderar kommunen därutöver att avgränsningen för MKB:n utökas mer norr ut då Trafikverkets influensområde i tillståndsansökan sträcker sig ända upp till byggnaden i slutet av Roddvägen. Område där strandlinjen ska ändras bör ingå i MKB eftersom den ändringen är en förutsättning för detaljplanen för slussområdet.

Länsstyrelsen har inte yttrat sig tidigare i detta ärende.

Länsstyrelsen har dock yttrat sig tidigare till Trafikverket i samrådet för tillståndsansökan för nya slussar i Lilla Edet (Lst. Drn. 15105-2021)

Länsstyrelsens bedömning

I 6 kap. 11 § miljöbalken (MB) anges vilka uppgifter som ska ingå i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i den strategiska miljöbedömningen.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning om inriktning för det fortsatta arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

Utöver detta vill Länsstyrelsen lyfta följande aspekter som också är viktiga att behandla i miljökonsekvensbeskrivningen.

Geoteknik

Länsstyrelsen har samrått med Statens geotekniska institut (SGI) i ärendet och som har lämnat ett yttrande daterat 2024-09-19.

SGI lyfter vikten av att utreda ett större område i kommande planarbete och i MKB:n. Det är av stor vikt att stabiliteten för hela det aktuella planförslaget utreds och inte bara förutsättningarna för den planerade slussanläggningen. Det behöver säkerställas att planen varken påverkar eller påverkas av områden i direkt anslutning till planområdet, vilket gör att även erosions- och stabilitetsförhållanden utanför planområdet kan behöva klarläggas.

Länsstyrelsen hänvisar till SGIs yttrande i sin helhet.

Miljökvalitetsnormer (MKN) för Vatten

Detaljplanen innebär ingrepp i ett större område i vatten samt omkringliggande områden. Aktuell vattenförekomst, Göta älv - Slumpåns mynning till Älvängen (WA30431065) har gällande miljökvalitetsnormer som ska följas upp, miljökvalitetsnormer för fisk och musselvatten samt är ett särskilt värdefullt vatten enligt Fiskeriverket. Området bedöms förorenat och ingrepp kan därför leda till spridning av föroreningar ut i vattenförekomsten.

Vidare planeras erosionsskydd inom detaljplanens område vilka kan påverka kantzonen negativt. Aktuell detaljplan ligger inom vattenskyddsområde för Vänersborgsviken och Göta älv.

Länsstyrelsen anser därför att i en kommande MKB behöver följande bedömningar ingå:

- Planens påverkan på miljökvalitetsnormerna för de vattenförekomster som berörs av planen. Kommunen ska visa hur planerade åtgärder påverkar vattenkvaliteten inom de vattenförekomster som kan beröras av planområdet samt hur de påverkar möjligheterna att nå uppsatta MKN för Vatten. Kommunen ska visa på vilka grunder bedömningen har gjorts, exempelvis med stöd av uppgifter från dagvattenutredning eller annat underlag som berör vattenkvaliteten. Detta gäller med avseende på såväl ytvatten som grundvatten. Bedömning ska göras på kvalitetsfaktornivå. Kommunen behöver redovisa hur genomförandet av detaljplanen påverkar

möjligheten att följa MKN för vatten i berörda vattenområden. Det är dessutom viktigt att man även belyser påverkan på eventuella hydromorfologiska vattenkvalitetsfaktorer och inte bara vattenkvalitet. Här spelar till exempel de erosionsskydd och de ingrepp i kantzonen som planeras stor roll.

- En bedömning av om några vattenförekomster uppströms eller nedströms planområdet kan påverkas.
- Planens påverkan på miljökvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten.
- En bedömning av hur de föroreningar som finns på platsen tillsammans med eventuell uppgrumling kan påverka vattenförekomstens status.
- Planens påverkan på fiskvärden i området.
- Eftersom planen innebär större ingrepp direkt i, och i anslutning till, vattenförekomst ska även påverkan på miljökvalitetsnormer och fiskvärden under byggtiden beskrivas.
- En beskrivning av de tillstånd enligt 11 kapitlet miljöbalken som blir aktuella samt hur de planeras att hanteras.

Störningar under anläggningstiden

Närliggande bostadshus kommer att påverkas vid anläggningsarbeten och vid drift av bland annat buller, damning och luftutsläpp. Detta behöver beskrivas i MKB. Exempel på bullerskydd/bullerskärmar behöver beskrivas ifall det behövs skydd för de närliggande bostäderna eller känsliga verksamheter.

Markföroreningar

Undersökning och hantering av markföroreningar behöver beskrivas i MKB:n och i planen. I kommande planarbete kan det finnas behov av att sätta planbestämmelser för att säkerställa att befintliga markföroreningarna åtgärdas vid exploateringen.

MKB:n behöver beskriva masshantering, både de massor som hanteras inom planen och de som kommer att föras bort. Det kan behöva finnas omlastningsytor för massor.

Finns det behov av att avlägsna några av de befintliga massorna innan de täcks över med andra massor då befintlig slussled läggs igen (dammsäkras) och massor läggs ut på inlandsjön ska det beskrivas i MKB:n. Kommer massor från planområdet att läggas på

den del av Inlandsön som ligger utanför planområdet så behöver det också beskrivas i MKB:n.

Artskydd

Naturvärdesinventering för huvuddelen av planområdet har tagits fram och ett antal naturvärdesobjekt har identifierats. Skyddade arter som fåglar, fladdermöss och groddjur har identifierats i samband med inventeringen. I MKB:n behöver konsekvenserna av planens genomförande utredas för de arter som skyddas av artskyddsförordningen. Naturvärdesinventeringen som tagits fram utgör ett bra underlag men kan komma att behöva kompletteras med fördjupade artskyddsutredningar.

Inför kommande planarbete behöver följande uppgifter samlas in och redovisas i planhandlingarna:

- om skyddade djurarter förekommer inom områden som omfattas av planerade åtgärder, och arterna använder området för fortplantning, övervintring eller för vila (till exempel häckning inklusive födosöksrevir, yngelplatser, rastplatser, dagvisten), samt hur otillåten störning eller skada kan minimeras eller undvikas, genom att åtgärden anpassas eller skyddsåtgärder vidtas.
- hur förutsättningarna är för de skyddade arter (enligt 4 och 4 a §§) som genom planerade åtgärder förlorar områden för fortplantning, vila och övervintring att tillgodose sina behov i närområdet, och om det krävs anpassningar och skyddsåtgärder för att populationerna ska finnas kvar i området. Närområdet ska avgränsas utifrån den berörda artens (parets eller populationens) lokala revir eller hemområde.
- om åtgärden leder till en störning genom buller, mänsklig aktivitet, habitatförstörelse eller annat, och vilken betydelse störningen har för möjligheten att bibehålla eller återupprätta populationen av berörda fågelarter till en tillfredsställande nivå, och om anpassningar och skyddsåtgärder kan leda till att störningen uteblir eller minimeras,
- om åtgärden riskerar leda till att en lokal population av djur och växter med skydd genom 6, 8 och 9 §§ försvinner, samt

hur påverkan på arter kan minimeras eller undvikas, genom att åtgärden anpassas eller skyddsåtgärder vidtas.

Länsstyrelsen påminner om att även om artskyddsfrågorna prövas i tillståndsansökan så behöver kommande planbeskrivning innehålla tillräckliga uppgifter om vad som krävs för att planen ska kunna genomföras, utan hinder av artskyddsbestämmelserna. Ett fullgott kunskapsunderlag med tillräckliga anpassningar och skyddsåtgärder behöver därmed finnas i kommande planhandlingar.

Kulturmiljö

En kommande MKB behöver analysera och konsekvensbedöma planens förväntade påverkan på kulturmiljövärden. Planen berör en slussanläggning från 1832, Ströms övre sluss (L1965:399).

Tillståndsprövning enligt kulturmiljölagen krävs för åtgärder inom fornlämning eller fornlämningsområde. Delar av planområdet har utretts arkeologiskt med avseende på förekomst av okända fornlämningar. Kommunen bör samråda med länsstyrelsens kulturmiljöenhet om eventuellt behov av arkeologisk utredning för resterande del av planområdet. Inom dessa lite mer höglänta markområden kan finnas risk för oupptäckta fornlämningar, såsom stenåldersboplatser.

Mer information finns på webben: [Fornlämningar och fornfynd | Länsstyrelsen Västra Götaland \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/vg/om-oss/forvaltning/forvaltning-och-utredning/forvaltning-och-utredning-2024-10-07)

Övriga synpunkter inför kommande planarbete

Länsstyrelsen vill lyfta följande frågor som inte bedömts innebära en risk för betydande miljöpåverkan men som bör utredas inom ramen för fortsatt planarbete.

Vatten

Vattenskyddsområde

Planområdet ligger inom vattenskyddsområde för Vänersborgsviken och Göta älv. Kopplat till vattenskyddsområdet finns flertalet skyddsföreskrifter som kommunen har en skyldighet att följa. Samråd bör också ske med huvudmannen för vattenskyddsområdet för att säkerställa att vattenområdet som ska skyddas inte påverkas negativt av planerad exploatering.

Brunnar

I närområdet finns enskilda brunnar. Kommunen ska säkerställa att varken deras kvalitet eller kvantitet påverkas negativt av planprocessen.

Samrådskrets

Området berörs av Lilla Edets fiskevårdsområdesförening och kommunen bör därför se över om de ska ingå som en del i samrådskretsen.

Risk - farligt gods

I underlaget skriver kommunen att risker kopplade till transport av farligt gods bedöms medföra ingen, alternativ försumbar påverkan på risknivå jämfört med nuläget men att konsekvenserna bedöms kunna bli allvarliga. Utifrån Länsstyrelsens riskpolicy ([2006-104.pdf](#)) ska hänsyn tas till transporter av farligt gods inom 150 meter från transportleder, detta gäller även farleder. Hänsyn behöver även tas till eventuella framtida byggnationer utifrån gällande detaljplaner. I kommande handlingar behöver risker inom 150 meter från farled beskrivas. En riskbedömning behöver göras där hänsyn även tas till tänkbara framtida förändringar i typ av transporterat farligt gods. Behov av eventuella åtgärder behöver beskrivas och vid behov säkerställas.

Risk – översvämning

I kommande handlingar behöver konsekvenserna samt behov av eventuella åtgärder vid en översvämning beskrivas.

Länk till Länsstyrelsens handbok Stigande vatten:

[Stigande vatten – en handbok för fysisk planering i översvänningshotade områden. | Länsstyrelsen Västra Götaland \(lansstyrelsen.se\)](#)

[Faktablad kusten- Underlag till rapporten Stigande vatten - en handbok för fysisk planering i översvänningshotade områden \(lansstyrelsen.se\)](#)

Strandskydd

Ett generellt strandskydd återinträder i delar av planområdet och kommunen avser att upphäva strandskyddet utifrån skäl 3, 4 och 5 i 7 kap. 18 c miljöbalken. Länsstyrelsen påminner om att kommunen i kommande planhandlingar behöver redovisa tillräckligt kunskapsunderlag och tydlig motivering till hur dessa skäl är

applicerbara samt att alternativa lokaliseringar med mindre påverkan på strandskyddets syften är omöjliga eller orimliga.

Beslutande

Företrädare för vatten-, miljöskydd, natur- och samhällsavdelningen samt samhällsskydd och beredskap har bidragit till beredningen av detta yttrande. Detta yttrande har beslutats av planhandläggare Zilka Cosic.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

SGI, Maria Kristensson och Ulrika Isacson

Länsstyrelsen/

Vattenavdelningen, Josefin Dannerstedt

Miljöskydd, Annika Lundahl

Naturavdelningen, Elin Carlsson

Samhällsskydd och beredskap, Linda Tofeldt

Kulturmiljöenheten, Pernilla Morner och Linnea O Tidäng

Funktionschef Plan- och bygg, Nina Kiani Janson

Er beteckning

Länsstyrelsen i Västra Götaland
vastragotaland@lansstyrelsen.se

Detaljplan för kanalområdet och Ströms slottspark, Lilla Edet

Yttrande över underlag till avgränsningssamråd för strategisk miljöbedömning

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad detaljplan. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning.

Underlag:

1. Underlag till avgränsningssamråd för strategisk miljöbedömning

Bakgrund och förutsättningar

Detaljplanens huvudsakliga syfte är att möjliggöra för en ny slussanläggning och att flytta befintlig farled västerut.

Geologiska och geotekniska förutsättningar

Planförslaget ligger inom område som i Göta älvutredningen (SGI 2012) bedömts ha låg till medelhög skredrisk samt försumbar till påtaglig sannolikhet för skred (sannolikhetsklass 1 – 5). Både skredrisk och sannolikhet för skred ökar från väster mot öster.

Ur handlingen framgår att ”För nuläget uppfylls säkerhetskraven avseende stabilitet i huvudsak för befintlig bebyggelse och anläggning. Under förutsättning att stabilitetsförbättrande åtgärder utförs bedöms det vara en acceptabel risk för människors hälsa och säkerhet. För den planerade slussanläggningen planeras markförstärkningsåtgärder för att klara säkerhetskraven avseende stabilitet enligt Trafikverkets nybyggnadskrav. Lastbestämmelser behöver tas fram. De största riskerna uppstår i byggskedet vilket medför att kontroller och planering av arbetsordning blir viktiga.”

SGI:s synpunkter

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Geotekniska aspekter såsom säkerhetsfrågor avseende skred, ras och erosion ska därför klarläggas i planskedet, för befintliga och planerade förhållanden. Det är av stor vikt att stabiliteten för hela det aktuella planförslaget utreds och inte bara förutsättningarna för den planerade slussanläggningen. SGI anser att det behöver säkerställas att planen varken påverkar eller påverkas av områden i direkt anslutning till planområdet, vilket gör att även erosions- och stabilitetsförhållanden utanför planområdet kan behöva klarläggas.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Maria Kristensson, efter föredragning av geotekniker Ulrika Isacsson.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Maria Kristensson

Ulrika Isacsson